

INDEX RERUM PRÆCIPUARUM

QUÆ IN UTROQUE TOMO HUIUS OPERIS METAPHYSICI CONTINENTUR.

(Numerus prior, subintellectus dum non mutatur, tomum designat; posterior paginam.)

A

ABSTRACTIO, ABSTRACTA ET ABSTRAHERE.

1. Abstrahere a materia sensibili, intelligibili, vel secundum esse, quid, XXV, 7 et 17.
2. Abstractiones a materia, quas respiciunt Physica, Mathematica, et Metaphysica, in quo differant, et convenient, 16.
3. Abstractio seu præcisio intellectus non requirit distinctionem eorum inter quæ fit, 75.
4. Abstractionis varii modi, ibid.
5. Abstracta Metaphysica substantiarum, et accidentium quoad prædicationem unius de alio æquiparantur, 245.
6. Abstracta Metaphysica generum, specierum, et differentiarum non possunt inter se prædicari, nisi abstractum superius, et quasi genericum, de abstracto inferiori et quasi specifico in aliquo sensu, 246.
7. Abstracta genericæ naturæ cur possint ut genus concipi respectu aliarum naturarum in abstracto, differentia vero abstractæ non item, ibid.

ACCIDENS.

1. Accidens non est adæquata passio substantiæ, XXV, 10.
2. Accidentia omnia, quæ subjecto inhærent, de ejus potentia educuntur, 192.
3. Accidentia aliqua solo numero diversa inesse posse simul eidem subjecto, negari non potest, 194 sed nec de omnibus indifferenter affirmari, ibid. qua ergo distinctione utendum, ibid.; de potentia autem absoluta de omnibus id statuitur, 196.
4. Accidentia solo numero diversa posse esse successive in eodem subjecto, imo semper ita contingere, ut certum statuitur, ejusque ratio late perpenditur, 197.
5. Accidens non semper requirit potentiam receptivam ejusdem prædicamenti, imo raro accidere, inductione ostenditur, 467.
6. Accidentia eadem numero manere in genito et corrupto, 477 et quæ sint hæc, 484.
7. Accidens quatuor tantum modis desinere potest, ibid. Accidentia compositi ab ejus forma substantiali in genere causæ formalis mediate pendent, efficientis non ita, 485.
8. Accidens esse subjectum ultimum respectu aliorum accidentium, supernaturaliter non repugnat, 493.
9. Accidens aliquod ratione alterius in substantia recipitur, 494.
10. Accidentia omnia aliis accidentibus inhærent non possunt, bene tamen aliqua, 495.
11. Accidentia spiritualia aliis accidentibus vere inhærent, ibid.
12. Accidens bene potest esse materialis causa alterius, 496.
13. Accidens materialiter causans aliud sæpe ipsum solum ad illius esse immediate concurrat; aliquando etiam subjectum, vel aliud accidens juxta existentiam causati, ibid.
14. Accidentium inseparabilitas ab aliquibus subjectis a forma substantiali provenit, 502.
15. Accidentia non proprie fieri, sed ad efficientiam accidentaliter compositi quasi confieri dicenda, 517.
16. Accidentium multiplex divisio, 567.
17. Accidens in subjecto receptum, formaliter, non effective expellit contrarium, 572.
18. Accidentia naturalia, quando supernaturali modo fiunt, de potentia subjecti educuntur, 578.
19. Accidens, quodcumque sit, si per propriam actionem fiat modo naturali, de potentia subjecti educi necesse est, ibid.
20. Accidens duobus modis comproduci dicitur, et quinam sint, 579.
21. Accidens nequaquam principalis causa substantiæ, 599.
22. Accidentia an effective causent substantiam late tractatur, ibid.
23. Accidentia ita substantiam causant, ut proxime et per se educationem formæ substantialis instrumentaliter attingant, 603.
24. Accidentium proportio ad hanc actionem, quæ sit, 605.
25. Accidentia an effective attingant generationem hominis, ibid.
26. Accidentia in productione substantiæ instrumenta sunt conjuncta formæ substantiali quoad causalitatem, 606. Et quomodo illam exercere possint, quando a forma separata sunt, 608. Et tunc formæ concursus a superiori causa suppletur, et quæ illa sit, ibid. Vide etiam 612.
27. Accidens quod per resultantiam fit, et a sub-

INDEX RERUM.

101

- stantia, et ab accidente immediate emanare potest, si cum eorum aliquo connectatur, 615.
28. Accidentia quæ ab essentia substantiæ emanant, quænam sint, 618.
 29. Accidentia quæ sic semel emanant, continuo postea per modum conservationis emanare, probabilius, ibid.
 30. Accidens ab accidente naturaliter emanare potest, 624.
 31. Accidens ut principium principale quo, attingit productionem alterius accidentis, 630.
 32. Accidens cum sine subjecto est, per novam conservatur efficientiam, 879.
 33. Accidentia in rerum natura esse, unde indagetur, XXVI, 313.
 34. Accidens physicum a substantia differt ex natura rei; accidens autem logicum sola ratione; et quid utrumque accidens sit, 319.
 35. Accidens non est ens per denominationem extrinsecam a substantia, 323.
 36. Accidens ad substantiam in re ipsa dicit attributionis analogiam, unde entis nomen sine intellectus negotiatione utrique convenit, ibid.
 37. Accidens sine ullo addito dici potest ens, 324.
 38. Accidens absolute nullum est completum ens, licet per ordinem ad incompletius, unum dicatur esse in suo genere completum, 329.
 39. Accidens considerari potest, vel prout in se est entitas quædam, vel prout alicui aliquid accidere dicitur. Nam, licet omne quod in se est accidens, alicui accidat, non tamen omne quod alicui accidit, est vere et proprie accidens, 492.
 40. Accidens dividitur in prædicamentale et physicum, et hoc unum objectivum conceptum habet, ibid.
 41. Accidens ut comprehendit omnia prædicamentalia, non habet de sua ratione essentiali proprie inhærentem actu vel aptitudine, 494.
 42. Accidens quod habet ex se propriam entitatem realiter a substantia distinctam de extrinseca sua essentia habet aptitudinalem inhærentiam in substantia, 495.
 43. Accidens quod est tantum modus, essentialiter includit non tantum aptitudinem, sed etiam actualem inhærentiam, ibid.
 44. Non est de ratione accidentis ut sic esse immediatam affectionem substantiæ, sed abstrahit a mediata, vel immediata, ibid.
 45. Accidens posterius duratione est quam substantia, ut abstrahit a creata et increata, non tamen loquendo de creata, 499.
 46. Accidens est posterius cognitione quam substantia, et quatenus ab illa dependet, et quatenus est imperfectius, 502.
 47. Accidens quoad nos prius cognoscitur quam substantia, non in abstracto sumptum, sed in concreto, ibid. Accidens licet sit res prima cognita, non tamen cognoscitur ut accidens, sed sub ratione hujus sensibilis entis, 504.

ACCIDENTIS DIVISIONES.

48. Accidens immediate dividi potest in novem prædicamenta, XXVI, 506. Quamvis divisiones aliæ per pauciora membra immediatioris dari possint, ibid.
49. Accidens aliud completum, aliud incompletum, 507.
50. Accidens in concreto formaliter sumptum, et in

- abstracto non variat rationem accidentis incompleti, ibid.
51. Accidens completum dicitur, quod in ratione formæ accidentaliter est integra ac totalis forma, 508.
 52. Accidens potest esse completum physice et metaphysice, et singula membra late explicantur, ibid.
 53. Accidentis prædicta divisio accommodari potest ad singula prædicamenta, 509.
 54. Accidens in communi cur non sit dividendum immediate in incompletum et completum, ibid.
 55. Accidens non dividitur in singulare et universale, in primum et secundum, et quare, ibid.
 56. Accidentis divisio in modum et rem, non est prior, licet sit immediatior quam in novem genera, 510. Bene tamen sub eodem genere prædicamentali potest fieri talis divisio, ibid.
 57. Accidens cur non prius dividatur in respectivum et absolutum, in spirituale, et materiale, permanens et successivum, proprium vel commune, ibid.

ACCIDENTIS INHÆRENTIA.

58. Accidens non est actu inhærens ex vi solius existentia, XXVI, 374.
59. Accidentis inhærentia tantum distinguitur ab illo, ut modus rei ab ipsa re, 377, et XXV, 256.
60. Accidens non potest se ipsum effective unire subjecto, XXVI, 404.
61. Accidens a subjecto separatim posset operari ad modum suppositi sine novo miraculo, 417.

ACTIO.

1. Actio unum est ex generibus entis, XXVI, 867.
2. Actio non consistit in relatione extrinsecus adveniente, 869.
3. Actionem respectum aliquem ad agens includere ostenditur, 870, sed non prædicamentalem, 871.
4. Actio in re est dependentia qua effectus pendet ab agente, 872.
5. Actio respectum dicit transcendentalem ad agens, per quam præcise agens non refertur ad aliud, ibid. et 873.
6. Actio est ultimus actus potentia aliud ab ipsa dimanans, 873.
7. Actio sine termino, nec transiens, nec immanens esse potest, 878.
8. Actio transiens et immanens quo differant, 879.
9. Actiones instantaneæ sunt in prædicamento actionis, 880.
10. Actio omnis an sit motus semperque inferat passionem, et in quibus, ibid. et 893.
11. Actionum unitas vel diversitas specifica ex terminis secundum suum esse reale desumitur, 883.
12. Actio ex sola diversitate agentis nunquam est diversa specie, si ad eundem terminum tendat, 884 et varia exempla examinantur usque ad 886.
13. Actiones non sunt diversæ specie ex sola diversitate in modo agendi, maxime naturali, 886.
14. Actio, licet quoad specificationem principaliter pendeat a termino quam ab agente, individualiter tamen, et secundum aliam rationem, æque essentialiter respicit utrumque, 887.
15. Actio eodem respectu agens et terminum respicit, 888.

16. Actio realis datur, quæ nullum habet inhæsi-
onis subjectum, 891.
17. Actioni esse in subjecto, non nisi ex ratione
formalis termini convenit, ibid.
18. Actio omnis quæ est in subjecto, in eodem est
in quo terminus ejus, 892.
19. Actio ut actio reduplicative non habet subjec-
tum inhæsi-
onis, sed denominationis tantum, ibid.
20. Actio, in quantum talis, non denominat subjec-
tum inhæsi-
onis, ibid.
21. Actio non est proprie agentis perfectio, 893.
22. Actionis definitio et ejus causæ, ibid.
23. Actio qualiter magis et minus suscipiat, 894.
24. Actionis divisio in substantialem et accidenta-
lem traditur, et analogam esse concluditur, 895.
25. Actionis prædicamentum per actionem, ut quid
commune est ad accidentales, constituitur, ibid.
26. Actionis substantialis variæ subdivisiones tra-
duntur, easque omnes univocas esse concludi-
tur, 896.
27. Actio accidentalis in transeuntem et immanen-
tem dividitur, ibid.
28. Actiones aliquæ vitales et connaturales, late
vocantur immanentes, ibid.
29. Actio omnis transiens, si proprie talis sit, for-
maliter habet quod ab agente exeat, recipiatur-
que in passo, 897.
30. Actio et passio non distinguuntur realiter, 898.
Nec ex natura rei, sed sola ratione ratiocinata,
899.
31. Actiones non sunt diversæ numero ex temporis
diversitate, XXV, 198.
32. Actiones eadem quam termini distinctionem
sortiuntur, 267.
33. Actio eadem nequaquam fieri possunt res
omnino distinctæ, 268.
34. Actionis duplex terminus, quo et qui, 517.
35. Actionum substantialium quatuor genera expli-
cantur, ibid.
36. Actiones causarum per se, cur supposito formæ
per accidens tribuantur, 583.
37. Actio non est vere ac proprie principium agen-
di, 625, et XXVI, 684.
38. Actio immanens habet ut terminum qualitatem,
quæ potest esse principium agendi, XXV, 625,
nec potest carere intrinseco termino, ibid.
39. Actionum immanentium idem posse esse prin-
cipium quo recipiens et efficiens ostenditur, 645.
40. Actionis reflexæ ratio et principia, variæque de
hoc experientie declarantur, 678.
41. Actio proprie non est ipse effectus per eam pro-
ductus, licet quodammodo effectus agentis possit
nominari, 682.
42. Actio per aliam actionem non fit, ibid.
43. Actio transiens non perficit potentiam a qua
fluit, 775.

ACTUS.

1. Actus nomen multiplicetur sumi potest, XXV,
416.
2. Actum omnem esse alicujus operationis prin-
cipium, de solo actu completo sive informante, sive
subsistente, intelligendum, 418.
3. Actum et potentiam esse in eodem genere, qua-
liter verum, late et dilucide tractatur, 468.
4. Actus est qui distinguit, quo sensu verum, 441.
5. In actu et potentia virtuali idem simul esse non
posse, qua ratione verum, 635 et 647.

6. Actus vitales sine immediato concursu animæ
non fiunt a potentiis, a quibus quodammodo in-
strumentaliter attinguntur, 628.
7. Actus vitalis unde sumat speciem, XXVI, 885.
8. Actus vitalis in Deo non dicit denominationem
extrinsecam, 116.
9. Actus liber in Deo non est denominatio extrin-
seca, ibid.
10. Actus liber Dei ut terminatus ad objectum nihil
rei addit entitati necessariæ, 119. Actus liberi
non possunt ab Angelis cognosci, 460.
11. Actus purus est ens necessario actu existens,
absque ulla potentia objectiva vel recepti-
va, 72.
12. Actus purus idem est, quod simplicissimus, ibid.
13. Actus immanens est qualitas, licet per propriam
actionem fiat, 626.
14. Actus immanens pertinet ad primam speciem
qualitatis, ibid.
15. Est ultima perfectio potentie, ibid.
16. Qualiter ab ea pendeat, 876.
Qualiter vero in conservari; vide verb. Conserva-
tio.

ACTUS COLLATUS AD POTENTIAM.

17. Actus tam potentie activæ quam passivæ cor-
respondet, licet, diverso modo, XXVI, 653.
18. Actus qui respicit potentiam passivam, dupli-
cem rationem formalem habet passionis et for-
mæ ibid.
19. Actus qui respicit potentiam activam, est actio,
proprie et formaliter loquendo, 1010.

ACTUS COLLATUS AD HABITUM.

20. Actus efficitur ab habitu, XXVI, 674.
21. Actus, per se loquendo, non est intensior ratione
habitus 676.
22. Actus intensus, ut sic, non potest per se effici
ab habitu remisso, ibid.
23. Facilitas aut delectatio qua fit actus, non est
aliquid reale in illo, sed sola denominatio extrin-
seca, 678.
24. Actus concurrit effective ad habitum, 682. Non
in quantum est actio seu via, sed in quantum est
qualitas aut terminus, 684.
25. Actus est perfectior habitu acquisito, 686.
26. Actus quilibet, ut generet habitum, debet pro-
ducere aliquid permanens in potentia, quod non
est distinctum essentialiter ab ipso habitu, 687
et
27. Actus non generat habitum secundum totam
suam latitudinem intensivam, 692.
28. Actus nullam sumit speciem ex respectu ad ha-
bitum, 716.
29. Per actus contrarios corrumpitur aut diminuitur
habitus, non formaliter, sed effective, 722.
30. Actus semper est in re et specie distinctus a
potentia, cui proportionaliter respondet, 654, licet
hæc distinctio non semper sit æqualis, 655.
31. Actus melior est quam potentia, ut dicitur de
potentia ad existendum, 656.
32. Quo res minus est composita ex actu et poten-
tia, eo est perfectior, ib.
33. Actus prior est cognitione quam potentia, ib.
34. Esse in actu, de facto posterius est in quolibet
re creata, quam esse in potentia; non est tamen
hoc necessarium simpliciter, 657.
35. Activa potentia simpliciter est prior natura suo

- actu, et potest esse prior duratione, licet neces-
sarium hoc non sit, 659.
36. Actus potentie passivæ illa est posterior, et
nullatenus potest esse prior, 660. Est tamen talis
potentia minus perfecta suo actu, 661. Meliusque
se habet sub actu quam sine illo, ibid.
 37. Actus omni carere, an melius sit quam parvum
habere, ibid.
 38. Actus potentie passivæ prior est definitione et
cognitione, quam illa, non solum quoad nos, sed
etiam secundum se, 662.

AGENS.

1. Agens corporeum in omni sua actione subjec-
tum quantum prærequirit, XXV, 479.
2. Agens intense ad unam operationem attendens,
cur in aliis remittatur, 502.
3. Agens et patiens non necessario distinguuntur
supposito, 632.
4. Agens et patiens in omni motu physico, altera-
tionis, augmentationis, vel locali, necessario dis-
tinguuntur, 632 et 642. In rebus vero spirituali-
bus solum quoad rationes agendi, et recipiendi,
643; verum in actionibus immanentibus, nec ipsa
quidem principia ut quo necessario distincta, 645
et seq.
5. Agens a passo variis modis distare potest, 654.
6. Agens non agit in distans, si medium vacuum
sit, 655.
7. Agens quod in medium vacuum agere non po-
test, nec in distans passum agit, 656.
8. Agens qua virtute agit in distans, debet etiam
in medium agere, ib.
9. Agens interdum agit in totum aliquod passum
immediate per suam propriam virtutem, 657.
10. Agens per propinquam partem medii, non ne-
cessario agit in remotam tanquam per instrumen-
tum, 658.
11. Agens semper actu juvat influxu proprio partes
medii sibi proximas, cum in remotiores agunt,
659.
12. Agens non intensius agit in distans quam in
propinquum, variisque experientis, quæ opposi-
tum suadere videntur, satisfit, 661.
13. Agens per lineam rectam efficacius operatur,
et cur, 663.
14. Agens creatum quodcumque sit, determinatam
habet spheram suæ activitatis, et unde, 668.
15. Agentium multitudo, seu densitas materie ad
intensionem actionum non confert, 674.
Vide etiam de hoc verb. Forma.
16. Agentia duo similia in forma, et inæqualia in
gradu, ad productionem effectus valde se ju-
vant, 677.
17. Agere immediatione suppositi aut virtutis,
quid, 806.
18. Agere immediatione suppositi consortium alte-
rius causæ coefficientis non excludit, ibid.

ÆTERNITAS.

1. Æternitatis nomen varie accipitur, XXVI, 923.
2. Æternitatem dari, esseque increatam duratio-
nem Dei, ib.
3. Æternitatis differentia a cæteris durationibus
inquiritur; quæ vero a D. Thoma assignatur, li-
benter admittitur, et dilucide declaratur, ibid.
4. Æternitatis descriptio a Boetio tradita, 924.

5. Æternitas quo sensu dici possit, quod sola sit
permanens duratio, 925.
6. Æternitas essentialiter exigit quod sit duratio
totius esse, totiusque perfectionis et operationis
rei æternæ, ibid.
7. Res æterna, quantum ad ipsam spectat, diffe-
rentias præteriti et futuri non admittit, licet
propter imperfectionem nostram aliquando ita de
ea loquamur, ibid.

ÆVUM.

1. Ævum esse supponitur, et ejus vocis significatio
aperitur, XXVI, 930.
2. Ævum duratio permanens et absque ulla intrin-
seca varietate, 934.
3. Ævum in ratione mensuræ extrinsecæ vel in-
trinsecæ nequaquam consistit.
4. In æviternis non potest aliquod ævum ut ex-
trinseca mensura cæterorum signari, 941.
5. Ævum essentialiter est duratio permanens, na-
tura sua immutabilis seu necessaria, 943.
6. Ævum juxta numerum æviternorum numero
etiam multiplicatur, ibid.

ALIQUID.

- Aliquid juxta varias nominis etymologias, vel
entis, vel unius, est synonymum, XXV, 108.

ALTERATIO.

1. Alterationem et corruptionem in rebus inani-
matis, quibus indicis constet diversas esse, XXV,
501.
2. Alteratio quæ est indifferens, semper est ab ex-
trinseco agente, 635.

AMOR.

1. Amor beatificus, fructioque, etiamsi sint actus
necessarii, sunt a Deo in genere causæ fina-
lis, XXV, 856. Vide Causa, n. 186.
2. Amor Dei non est liber quantum ad esse suum,
sed in respectu ad secundarium objectum, XXVI,
129. Secus est in amoræ creaturæ, quia in esse
suo imperfectus est, ib.

ANALOGIA ET ANALOGUM.

1. Analogati primi distinctus conceptus, non est,
nec confusus quidem conceptus aliorum analogo-
torum, XXV, 67.
2. Analogia unitatem conceptus habentia, quæ
sint, 69, et XXVI, 18.
3. In analogis proportionalitatis, et proportionis,
voces ex primæva impositione solum significant
primum analogatum, postea vero ad alia per me-
taphoram et habitudinem significanda translata
sunt, XXV, 78.
4. Analogia proportionalitatis non per quæcum-
que proportionalitatem constituitur, XXVI, 16.
5. Analogia attributionis duplex, et in quo conve-
niant differantque ad invicem, 17, et 323.
6. Analogia attributionis invenitur in membris in-
trinsece formam participantibus, 19.
7. Analogia non causatur ex sola inæqualitate per-
fectionis inter dividenda membra, sed ex inæqua-
litate ordinis ex ratione superiori proveniente, 20.
8. Analogia entis ad substantiam et accidens. Vide
Ess, a num. 54.
9. Analogia vox secundum proportionalitatem au-
plici impositione dicit sua significata, 323.

10. Analogum nomen absolute prolatum stare pro famosiori significato, de quo analogiæ genere intelligendum, 24.

ANGELUS.

1. Angeli si naturalem aliquam scientiam terminarent, illa simul esset practica et speculativa, XXV, 38.
2. Angeli naturam individuum esse, modo sit multiplicabilis in inferioribus, modo non, ut certum statuitur, 147.
3. Angelicam naturam esse in plura individua multiplicabilem late ostenditur, 155.
4. Angeli naturæ, si non esset multiplicabilis, nec species prædicabiles esse possent, 158.
5. Angeli genere et differentia constant. 249. Angeli substantiam producere non possunt, bene tamen seipsos loco movere, 598 et 644.
6. Angeli motus localis, licet in ipso recipiatur, actio transiens quodammodo dicitur, 644.
7. Angeli virtus loco motiva, est ab ejus voluntate et substantia realiter distincta, ibid.
8. Angelus ut corpus immediate moveat, imo, et alium spiritum, intimam cum eis propinquitatem requirit, 666.
9. Angelus quo pacto per intellectum et voluntatem dicatur movere ibid.
10. Angelus cum se cognoscit, habet principium quo suæ cognitionis, a principio recipiente distinctum, 646.
11. Angeli qualiter mutuo colloquantur, 667.
12. Angelos non posse sui speciem imprimere, ex eorum perfectione potius quam imperfectione provenit, 326.
13. Angelos cæterasque intelligentias causam efficientem sui habere, quomodo demonstratur, XXVI, 44.
14. Angelorum numerus major est quam cætorum motus, 435.
15. Angelorum quidditas distincte cognosci non potest naturaliter 436; sed solum in confuso et imperfecte, nimirum esse entia realia per se existentia, immaterialia et incorporea, 439.
16. Non posse dari intelligentiam corpoream, ostenditur, 442.
17. Angelos esse intellectuales demonstratur, 445.
18. Angeli sunt finitæ et limitatæ perfectionis, 447.
19. Angeli non solum non sunt infiniti simpliciter, sed nec in aliquo genere, loquendo de infinito formaliter, ibid.
20. Possunt tamen dici infiniti virtualiter, licet improprie, ratione altioris gradus et operationis, 448.
21. Angeli admittunt metaphysicam compositionem ex genere et differentia, 450.
22. Angeli inter se differunt essentialiter, 453.
23. Angeli non sunt immensi, sed occupant determinatum spatium, sicque non convenit illis esse ubique, 454.
24. Angeli nulli corpori aut loco sunt ita affixi, ut non possint per motum ab illis discedere, 455.
25. Angeli non sunt nec possunt esse æterni æternitatis proprie dicta, licet incorruptibiles sint, et entia necessaria, 456.
26. In Angeli conservatione et duratione non est ulla successio, 935.
27. Angelica instantia, quæ operationum Angeli duratio sunt, quid sint 947.
28. Angeli sunt comprehensibiles non solum a Deo, sed a creaturis, licet non ab omnibus, 458.

ANGELI COGNITIO.

29. Angeli possunt se, et alia cognoscere, XXVI, 460, et creatorem per effectus, ibid.
30. Angeli non possunt naturaliter cognoscere actus liberos, tam aliorum, quam hominum. ibid. Omnia inferiora cognoscere possunt, ibid.
31. Angeli nec supernaturales effectus ut tales sunt, nec possibles, etiam naturales cognoscunt: nec contingentia ut talia sunt, certo scire possunt. bene tamen conjectura, 461.
32. In Angelis distinguuntur non solum actus, quibus alia, sed etiam quibus se ipsos cognoscunt, 462.
33. Angelum probabile est habere aliquem actum, a quo cessare non possit naturaliter, 463.
34. In Angelis actuam mutatio non tam a potentia passiva, quam a libertate provenit, ibid.
35. Angelicæ cognitionis et humanæ discrimen, 464.
36. Angelicæ cognitionis principium principale est Angeli substantia, proximum intellectus, realiter ab ejus substantia distinctus, 463.
37. Angelus ad sui cognitionem non indiget specie impressa neque ad cognitionem Dei, sed solum aliarum rerum, 464.
38. Angeli species sunt illi a Deo inditæ, ibid.
39. Angelus non habet habitum congenitum, aut acquisitum circa veritates evidenter cognitæ; secus circa ea quæ probabiliter et per conjecturam cognoscit, 465 et 724.

ANGELI VOLUNTAS.

40. Angeli habent voluntatem a substantia realiter distinctam, XXVI, 466.
41. Angeli voluntas habet actus, et habitus re distinctos, 467.
42. Angeli voluntas est potentia libera, ibid. Non solum circa objecta honesta, sed etiam circa ea, quæ mala sunt, et circa Dei dilectionem, ibid.
43. Angeli voluntas distincta est a potentia motiva, 475.

ANGELI OPERATIO TRANSIENS.

44. Angeli nec creando, nec educendo de potentia materiæ efficere possunt aliquam substantiam, aut alterationem corporum, XXVI, 468.
45. Angelus licet sit perfectior aliis rebus, eas eminenter non continet, 470.
46. Angelus operatur effectum superantem humanam facultatem, interdum vere, interdum apparenter, 474.
47. Angeli non sunt causæ principales eorum effectuum, quos cæli in his inferioribus producant, 472.
48. Angeli possunt movere corpora locali motu, non tamen alio motionis genere, ibid.
49. Angeli per motum localem homines alloquuntur, et ipsorum curam gerunt, 474.
50. Angeli nullum imprimunt impulsus corporibus, cum illa localiter movent, 475.
51. Angeli naturali sua vi possent totum universi ordinem transvertere, et immutare, non tamen ut subditur legibus divinæ voluntatis, 476.
52. Angelus superior potest movere inferiorem, etiam ipso renuente, inferior vero superiorem, si ipse velit, ibid.
53. Angeli solum sunt naturaliter capaces qualitatum primæ et secundæ speciei, scilicet actuum, habituum et potentiarum, 625.

ANGELI LOCUS.

54. Angelus habet præsentiam realem, divisibilem per designationem in ordine ad spatium, XXVI, 581.

ANGELI MOTUS.

55. Angelus potest successive moveri, XXVI, 581.

ANIMA.

1. Anima cum dicitur actus corporis physici, de quo corpore intelligendum, XXV, 540.
2. Animæ concursus ad actus vitales. Vide Actus.
3. Animæ rationalis consideratio, etiam ut separata, ad Physicum spectat, 19.
4. Anima rationalis eadem numero manens potest diversas materias actuare, 182.
5. Anima rationalis una numero non ex se petit, ut saltem in principio in talem materiam introducatur, 183.
6. In anima rationali esse vegetativum, sensitivum, et rationale non sunt gradus distincti ex natura rei, 241.
7. Anima rationalis vera forma substantialis est corporis humani, 499.
8. Animam rationalem per creationem attingi necessario, 609.
9. Anima rationalis aliter cognoscit separata, quam conjuncta, XXVI, 438.
10. Anima separata habet potentiam motivam a voluntate distinctam, ad se, non alia movendum, 475. Anima rationalis corpori conjuncta supernaturaliter elevari potest ad Dei visionem, 143.
11. Anima rationalis conjuncta corpori nihil potest, nisi in ordine ad materialia cognoscere, et cur, 146.

ANIMAL.

1. Animalia bruta omnia sensum habere, aliquam memoriam, quamdamque veluti prudentiam naturalem, et aptitudinalem disciplinæ, nonnihilque experientiæ, ex Aristotele docetur, et quibus singula horum convenient, et qualiter, declaratur, XXV, 58.
2. Animalium localis motus a musculis, ut a primo instrumento incipit, 640.
3. Animalium, quæ ex putrefactione fiunt, generatio, quod ne principium habeat, vide Accidens, n. 26,

ANNIHILATIO.

Annihilatio nequit esse ex subjecto, 686. Vide Creatio.

ANTIPERISTASIS.

Quatuor modi eam explicandi referuntur; et duobus impugnatibus probantur alii duo, XXV, 673.

APES.

Habere auditum probabilius, XXV, 59.

APPETITUS.

1. Appetitus innatus, elicivus et elicivus in quo consistant, XXV, 53.
2. Appetitus multis modis dici potest naturalis, qui sigillatim declarantur, 54.
3. Appetitu innato et elicivus scientiam ab homine amari, late ostenditur, 55.

4. Appetitus ad scientiam, magis ad speculativam quam ad practicas terminatur, 63.

5. Appetitus innatus non est in homine ad claram Dei visionem ut sic, elicivus vero aliquis, XXVI, 154.

APPREHENSIO.

1. Apprehensio simplex aliqualem participat rationem judicii, XXV, 291.
2. Apprehensiones compositæ sine judicio, ut, Astra sunt paria, regulariter fiunt per conceptus, potius vocum quam rerum, 292.

AQUA.

1. Aqua, cum se ad pristinam frigiditatem reducit, media forma substantiali præstat, XXV, 500.
2. Aqua frigida soli in æstate aliquantulum objecta, cur frigidior fiat, 674.
3. Aqua in prima mundi constitutione, quando creata, 448.

ARS.

Artis concursus ad effectum, idem est cum concursu causæ exemplaris. Vide verb. Causa exemplaris,

ATTRIBUTUM.

1. Omnia attributa Dei sunt de essentia divinæ essentiæ, XXVI, 90.
2. Attributum quodlibet Dei est de essentia alterius, et de essentia cujuslibet attributi est essentia divina, 92.
3. Attributa divina, quatenus dicunt aliquid positivum, non distinguuntur in re ipsa inter sese, neque a Dei essentia, 89.

B

BEATITUDO ET BEATI.

Beatitudo naturalis creaturæ in clara Dei visione non potest consistere, XXVI, 154. Et in quo actu sita sit, ibid. Vide Amor beatificus.

BONITAS ET BONUM.

1. Bonum seu bonitas in relatione rationis non consistit, neque in reali prædicamentali, XXV, 329.
2. Bonitas nihil absolutum dicit in re distinctum ab entitate, 330.
3. Bonitas absolute non consistit in perfectione reali entis, 331.
4. Bonum super ens solum addit rationem convenientiæ in relatione nequaquam posita, 332.
5. Bonum, perfectum et ens, in qua acceptio sunt synonyma; in qua vero ratione distincta, 333.
6. Bonum et appetibile diversa sunt, illudque causa istius formaliter sumpti, 334.
7. Bonum semper in ente fundatur, neque latius quam illud patere potest, 347.
8. Bonum dici non potest de sola carentia mali, ibid.
9. Bonum et ens convertuntur, ibid. Bonum non solum ut dicit intrinsecam perfectionem rei, sed etiam ut conveniens alteri, cum ente ut ejus attributum convertitur, 349.
10. Bonum transcendens per bonitatem honestam naturalem præcipue constituitur, ibid.

11. Bonum omne proprium modum, speciem et ordinem habere, quo sensu verum, 355.
12. Bonum simpliciter, una acceptione cum ente convertitur, non vero in alio, *ibid.*

BONI DIVISIONES.

13. Boni divisiones in verum et apparens bonum, et in bonum in se et alteri, explicantur, XXV, 335.
14. Boni in honestum, utile et delectabile divisio traditur, et ex horum terminorum explicatione ejus sufficientia colligitur, 336.
15. Boni prædicta divisio analogæ, sed non eadem analogia respectu omnium, 344.
16. Boni in naturale et morale divisio traditur, et utriusque ratio exponitur, *ibid.* Similiter et divisio in honorabile et laudabile, 345.
17. Bonum transcendens et bonum de genere qualitatis, quod, *ibid.*
18. Bonum in bonum simpliciter et secundum quid distinguitur, varietate hujus divisionis sensus explicantur, *ibid.*

BONUM HONESTUM.

19. Bonum honestum simpliciter dividitur, et in ordine ad actiones humanas et morales, et ad naturam, et quid utrumque, XXV, 338.
20. Bonum honestum per convenientiam ad rectam rationem declaratur, et quomodo, 339.
21. Bonum honestum hoc modo sumptum in actum, habitum et objectum dividitur, *ibid.*
22. Bonum honestum naturale animæ potentias, sanitatem, et similia comprehendit, *ibid.*
23. Bonum honestum naturale, et bonum utile in omnibus entibus reperitur: delectabile vero in iis solum qui cognitione pollent, 343.

BONUM DELECTABILE.

25. Bonum delectabile pro delectatione, objecto, vel utroque simul sumptum, per se bonum dicitur, et non tantum extrinseca denominatione, XXV, 340.
25. Bonum delectabile non distinguitur ab honesto, nisi ut delectationem includit, quæ est propria ratio movens ad appetitionem ejus, *ibid.*
26. Bonum delectationem causans, bonitatem aliam habet præter delectationem, in qua hæc fundatur, ex illaque bonitate et delectatione unum consurgit bonum delectabile, 341.

BONUM UTILE.

27. In bono utili, ut tale est formaliter, solum est quasi materialiter utilitas ipsa, formalis vero convenientia et appetibilitas est sola bonitas finis, XXV, 342.
28. Bonum utile, ut utile, non movet voluntatem ad appetitionem sui, sed res illa ad quam utile dicitur, *ibid.*

BRUTUM.

1. Brutum ad quodnam e duobus objectis æqualiter propositis moveretur, XXV, 691.
2. Bruta qualiter agant propter finem, et huc conducentia. Vide CAUSA, n. 196. Vide etiam ANIMAL.

C

CASUS, ET CASUALIS EFFECTUS.

1. Casus non est aliqua specialis causa, sed quælibet secunda efficiens, præter cujus intentionem suo effectui per se, alius accidentaliter jungitur, XXV, 742.
2. Casualis effectus dicitur, qui raro et præter intentionem efficientis evenit, *ibid.*
3. Casualis effectus non datur respectu Dei, sed in ordine ad solas causas secundas, 743
4. Casualem effectum semper reducendum fore in causam per se, quo sensu verum, 744
5. Casualis effectus non ex solo efficientium causarum concursu, sed ab efficienti cum materiali sæpe eveniunt, licet esse casuales ex efficienti, non ex materiali causa sumant, *ibid.*

CAUSA.

1. Causæ consideratio, qua ratione ad metaphysicum pertineat, XXV, 373.
2. Causæ variæ definitiones impugnantur. Vera præscribitur, 384.
3. Causæ ratio inter divinas personas cur non intercedat, 385.
4. Causæ unicus conceptus objectivus datur omnibus causis communis, 387. Causa analogice dicitur de quatuor generibus, de finali autem et efficienti seorsim univoce, 952. Vide Principium.
5. Causæ determinatio ad hunc effectum numero magis quam ad illum in divinam voluntatem revolvenda, 199
6. Causalitas causæ est influxus, quo unaquæque in suo genere attingit effectum, distinguiturque a relatione causæ ad effectum, et est prior utroque, 387.

CAUSARUM DIVISIO.

7. Causarum genera quatuor esse, exprimento probatur, XXV, 388. Dictis vero philosophorum, 390.
8. Causarum inter se mutua in ratione causæ distinctio, *ibid.*
9. Causarum prædicta quatuor genera aliquando eidem rei in ordine ad diversos effectus conveniunt, non tamen semper, 391.
10. Quæ causæ respectu ejusdem effectus coincidere possint, quæ non, accurate perpenditur, 392.
11. Causæ divisio adæquata in prædicta quatuor genera, 393; non vero immediata et quæ immediatior, 394. Non est tamen in species atomas, *ibid.*
12. Causa per se a conditione sine qua non, quibus indicia dignoscenda, 584.
13. Causa uniuscujusque generis, cur quælibet totalis dicatur, cum nulla sine consortio alterius possit effectum attingere, 927.
14. Causa ut totalis dicatur, quid requirat, 932.
15. Causa a qua effectus pendet per se, et a qua essentialiter, in quo differant, 936.

CAUSÆ INVICEM ET AD EFFECTUS COMPARATÆ.

16. Causæ plures ejusdem generis, specie tamen diversæ, ad eundem effectum nequeunt concurrere in materialibus, secus in efficientibus et finalibus, XXV, 928.
17. Causæ plures et totales ejusdem ordinis eundem effectum simul possunt supernaturaliter producere, 931; Naturaliter vero non ita, 934, nunquam tamen unica actione attingent, 933.
18. Causis pluribus ad eundem effectum concur-

rentibus unaquæque totum effectum, et totaliter produceret, idque vel simul, vel una post aliam, alterius etiam actione durante, 932.

19. Causis inter se comparatis infimum gradum tenet materia, secundum formam, 950. Efficientes vero et finalis mutuo se excedunt, *ibid.*
20. Causas esse sibi invicem causas, duplicem sensum habet, et uterque exponitur, 953.
21. Causæ materialis et formalis sunt sibi invicem causæ et quando, *ibid.* Efficientes vero et finalis Quo et Cujus, multo proprius aliquando id habent, non vero semper, 954.
22. Causalitatem mutuam habet causa efficiens cum sola finali, 957. Hæc vero cum materiali, cum formali vere non item, 956 et 957.
23. Causæ ejusdem generis non possunt exercere mutuam causalitatem nisi forte per accidens, 959.

CAUSA MATERIALIS.

14. Causa materialis in tota sua latitudine latius patet, quam materia sensibilis, XXV, 49.
15. Causæ materialis tractatio, qua ratione ad metaphysicum pertineat, 395.
16. Causa materialis vera causa ostenditur, 388.
17. Causa materialis quas species habeat, 395.
18. Causa materialis analogice de materiali causa substantiæ et accidentium dicitur, 464.
19. Causæ materialis quatuor effectus, compositum, forma, unio, generatio; licet hæc proprius via dicatur, 422; ex quibus prior in executione, est forma, in intentione compositum, quod et adæquatus terminus, 423.
20. Causalitates materiæ in hos effectus, aliæ ex natura rei, aliæ ratione tantum inter se distinctæ, *ibid.* et 433.
21. Causa materialis principium formæ dici potest, 424.
22. Causæ materiali, proxima ratio causandi, propria ejus essentia, 425, quæ ab ejus potentia nequaquam distinguitur, *ibid.*
23. Causa materialis ut causa intrinseca requirit existentiam, 426. Ut conditionem vero, indistantiam a forma, quæ ab unione cum ipsa distinguitur, 427.
Quantitatis vero sigillationem, aliamve conditionem non exigit, *ibid.*
24. Causalitas materialis respectu formæ et effectus in fieri, est ipsamet generatio ut a subjecto pendens, illique per seipsam conjuncta, 429. Diverso tamen modo respectu formæ et compositi, 431.
25. Causalitas permanens materiæ in formam materiale, unio ad ipsam, 432. Ipsius vere unionis nihil præter ipsam, 431. Idemque est respectu compositi, 433.
26. Causa materialis permanens processum in infinitum non admittit, imo nec transiens, 556.
27. Causa materialis non potest esse posterior tempore suo effectui, nec prior omni collective, bene tamen quocumque signato, 921.
28. Causa materialis quot modis natura prior utroque suo effectui, *ibid.*
29. Causa materialis substantiæ una et eadem plures contrarios effectus potest successive causare; accidentium vero aliquando simul, 945.
30. Causa materialis etiam in corporibus incorruptilibus invenitur, 437.
31. Causa hæc materialis et circa compositum et circa formam suam intrinsecam exercet causalitatem, 423.

42. Materialis causa in substantiis incorporeis nec datur, nec possibilis est, 459. Quæ spectant ad essentiam causæ materialis in genere entis, Vide late verbo Materia.

CAUSA MATERIALIS ACCIDENTIUM.

43. Causam materiale omnium accidentium dari etiam si supernaturalia sint, XXV, 461 et 462.
44. Causa materialis intrinsece componens non datur respectu accidentium in abstracto, sed tantum in concreto, 462. Datur tamen ex qua educantur, et a qua sustententur, 464.
45. Causalitas ejus per proportionem ad causalitatem substantialis exponitur, *ibid.*
46. Causantur accidentia a sua materiali causa sine aliqua re, aut modo rei ab ipsa distincto et superaddito, 465.
47. Causa materialis accidentium sunt tam substantiæ simplices, quam formæ substantiales subsistentes, imo et partes integrales, 471.

CAUSA FORMALIS.

48. Causa formalis vera esse causa ostenditur, XXV, 338. Causa formalis per seipsam est principium, et radicale, et proximum causandi, 518.
49. Causa formalis existentiam, ut principium potius causandi, quam ut conditionem requirit, 519.
50. Causa formalis intimam propinquitatem cum materia, connaturalesque dispositiones, ut conditiones ad causandum exigit, *ibid.*
51. Causalitas causæ formalis ab ipsa est separabilis, et ex natura rei distincta, 520; quæ in unione formæ ad materiam consistit, *ibid.*
52. Causa formalis materiam actuando, et compositum constituendo unicum tantum præstat effectum, duplici tamen habitudine explicatum, 522.
53. Causalitatem, quam forma habet in solam materiam, Deus supplere potest, 534.
54. Causæ formalis processus in infinitum ostenditur incapax, 555.
55. Causæ formales sunt omnia accidentia a substantia realiter distantia, 567, his exceptis quæ extrinsecus adjacent vel dominant, licet analogice formæ dicantur, 574.
56. Causa formalis semper simul tempore cum suo effectui, illo tamen, et sua causalitate quodammodo prior natura ut a quo, non in quo, 922.
57. Causa formalis eadem non potest simul, vel successive effectus contrarios causare, 945.

CAUSA FORMALIS ACCIDENTIUM.

58. Causa formalis accidentaliter se habet ac substantialis in principio et conditionibus causandi, nec non in causalitate et effectui, XXV, 567.
59. Causæ hujus effectus est totum compositum ex ipsa et subjecto resultans, 569; subjectum vero immediatum non ita, 571.
60. Unum accidens nequit formaliter causare alterum distinctum, 572.
61. Causa formalis accidentaliter et substantialis, quo differant et convenient, *ibid.*
62. Causæ formales accidentales cur possint in eodem subjecto multiplicari, substantiales vero non ita, *ibid.*
63. Causæ formalis accidentaliter ratio licet accidentalibus modis conveniat, non tamen ita perfecte, ut accidentalibus realiter distinctis, 573.